Maa-ja metsätaloustuottajain Keskusliitto

MTK ry

Lausunto
Dnro 16/2017

23.2.2017

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Lausunto Valtioneuvoston U-kirjelmään U 5/2017 vp Uusiutuvan energian direktiivi

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja huomioi lausunnossaan muutamia järjestön näkökulmasta tärkeitä näkökohtia. MTK yhtyy valtioneuvoston kantaan, jossa tavoiteltavana pidetään, että liikenteen uusiutuvan energian käytölle ja kehittyneille biopolttoaineille ehdotetaan sitovia osuustavoitteita. Näin voidaan turvata biopolttoaineiden ja muiden liikenteen uusiutuvien energialähteiden eurooppalainen markkina ja rohkaista yrityksiä teknologian kehittämiseen ja investointeihin.

Luonnoksessa todetaan, että liikennepolttoaineiden toimittajille ehdotetaan asetettavaksi velvoite saattaa markkinoille kasvava osuus kehittyneitä biopolttoaineita, tiettyjä muita biopolttoaineita ja biokaasua, ei biologista alkuperää olevia uusiutuvia polttoaineita, uusiutuvaa sähköä ja jätepohjaisia fossiilisia polttoaineita. Tämä osuus on vuonna 2021 vähintään 1,5 prosenttia liikennepolttoaineen toimittajan energiamäärästä nousten 6,8 prosenttiin vuonna 2030. MTK:n käsityksen mukaan tällä ei olisi suomalaisille liikennepolttoaineiden toimittajille juurikaan kannustevaikutusta lisätä uusiutuvaa energiaa liikenteessä Suomessa, koska jo nyt liikennepolttoaineiden toimittajat ovat selvästi tavoitteeksi asetettujen tasojen yläpuolella. Esimerkiksi Suomessa henkilöliikenteessä käytettävästä kaasusta yli puolet on biokaasua ja sekoitevelvoitteen piirissä olevissa polttoaineissa bioperäistä on nykyisellään noin 13%. Esityksellä olisi kuitenkin eurooppalaisia markkinoita rakentava vaikutus.

Komission esityksessä liikenteen biopolttoaineiden ja liikenteessä käytettävän biokaasun sekä bionesteiden lisäksi kestävyyskriteereitä ehdotetaan kiinteiden ja kaasumaisten biomassojen käytölle sähkön- ja lämmöntuotannossa ja jäähdytyksessä. MTK huomauttaa, että näin ollen kestävyyskriteerit tulevat vaikuttamaan kaikkien markkinoilla liikkuvien biomassojen markkinoihin - myös puumarkkinoihin kokonaisuudessaan, sekä peltobiomassojen markkinoihin. Tuotettavien biomassojen on läpäistävä kestävyyskriteeristö, että ne voidaan katsoa uusiutuviksi. Kysymys on eurooppalaisen biotalouden kannalta erittäin merkittävä. Suomessa kestävyyskriteeristön laajennus kasvattaa niiden vaikutuspiirissä olevien toimijoiden joukon muutamasta suuresta biopolttoainetoimijasta useisiin tuhansiin biopolttoaine, puunhankintaketjuissa, maataloudessa ja em. tuotteita jalostavan teollisuuden toimijoihin. Edellä mainittu muutos huomioiden on ensisijaisen tärkeää, että olemassa olevia järjestelmiä pystytään hyödyntämään täysimääräisesti.

Komission esityksen määritelmistä MTK haluaa nostaa erityisesti esityksessä uutena kategoriana määriteltävän biomassapolttoaineet (biomass fuels) kategorian merkityksen Suomen kansallisen energia- ja ilmastostrategian toimeenpanon kannalta. Biomassapolttoaineet kategoria sisältää kiinteät ja kaasumaiset biomassasta tuotetut polttoaineet riippumatta käyttötarkoituksesta.

Maa-ja metsätaloustuottajain Keskusliitto

Lausunto
Dnro 16/2017

MTK ry

23.2.2017

Komission esityksen artiklassa 7 rajoitetaan jäsenvaltiotasolla ruoka- ja rehuraaka-aineista tuotettujen biopolttoaineiden, bionesteiden ja liikenteessä käytettävien biomassapolttoaineiden, käytännössä biokaasun, yhteismäärä 7 %:iin tie- ja raideliikenteen energian loppukulutuksesta ja tämä osuus laskisi 3,8 %:iin vuoteen 2030 mennessä. MTK:n näkemyksen mukaan rajoitus on monella tapaa ongelmallinen. Jo nyt lukuisissa jäsenmaissa ylitetään esitetty tuotantokatto kotimaisilla polttoaineilla. Näiltä tehdyiltä investoinneilta häviävät esityksen myötä markkinat katon ylittävältä osuudelta. MTK:n näkemyksen mukaan esitystä tulisi muuttaa siten, että ruuantuotannon kanssa kilpailemattomia biomassoja käytettäessä (Suomessa esimerkiksi peltojen markkinattomat rehukasvit ja puu), ei asetettaisi lainkaan tuotantokattoa vasta kehityksensä alussa olevalle toiminnalle - kuten Suomessa biokaasun tuotannolle. MTK huomauttaa, että tuotantokaton asettamisella on kielteinen vaikutus kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa tavoitteeksi asetetulle liikennebiokaasumarkkinan kasvattamiselle ja liikenteen päästöjen vähentämiselle kotimaisin keinoin. Jos tuotantokatosta ei päästä kokonaan eroon, olisi MTK:n näkemyksen mukaan perusteltua tarkastella tuotantokattoa EU alueen yhteisenä, eikä jokaisen jäsenvaltion toimintaa erikseen rajoittavana. Jäsenvaltioiden mahdollisuudet tuottaa vähäpäästöisiä polttoaineita liikenteeseen ovat hyvin erilaisia. Liikennevirrat ovat kuitenkin kansainvälisiä, joten olisi perusteltua tarkastella tuotantokattoa mieluummin EU:n yhteisenä, eikä jäsenvaltiokohtaisesti. Esitetyssä muodossaan biopolttoaineiden, bionesteiden ja liikenne biokaasun tuotantokatto palvelee lähinnä fossiilisten tuontipolttoaineiden tuottajien intressiä ja toimii vastoin EU:n ilmastotavoitteita ja huoltovarmuutta. Kansainvälisen vertailun vuoksi esimerkiksi Argentiina aikoo kasvattaa kansallisen etanolin jakeluvelvoitteensa nykyisestä 12% kaksinkertaiseksi eli 24% seuraavan kolmen vuoden aikana. Näin Argentiina hakee kasvua sokeriruoko ja maissi teollisuudelleen ja aikoo vähentää energian tuontia. Maissin tuotanto Argentiinassa kasvaa vauhdikkaasti, eikä raaka-aineen hankinnan nähdä muodostavan pullonkaulaa etanolituotannon kasvattamiselle. Nykytasollaan Argentiinassa 1,2 miljoonaa tonnia maissia käytetään etanolin tuotantoon.

Biomassan tuotannon osalta kestävyyskriteerit on määritelty erikseen maatalousbiomassoille ja metsäbiomassoille. Tuotannon osalta sovelletaan samoja kriteerejä liikenteen biopolttoaineille, bionesteille ja biomassapolttoaineille. Metsäbiomassaa koskevat uusi kohta 5, jossa esitetään metsäbiomassan tuotantoa koskeva nk. riskipohjainen menettelytapa sekä uusi kohta 6, jossa käsitellään metsäbiomassan kohdistuvia vaatimuksia maankäyttö-, maankäytön muutos ja metsätaloussektorin osalta (LULUCF). Metsäbiomassan osalta lähestymistapa on kaksiportainen. Maatasolla edellytetään tiettyjen menettelyjen tai järjestelmien olemassaoloa tai jos tietoja ei ole saatavilla, samat seikat voidaan todentaa metsälö- tai metsätilatasolla. MTK:n näkemyksen mukaan riskipohjainen tarkastelu mahdollistaa olemassa olevien järjestelmien täysimääräisen hyödyntämisen ja on näin ollen kannatettava.

Maatalousbiomassoille kriteerit ovat pääosin ennallaan. Poikkeuksena on turvemaita käsittelevä kohta, jossa ei mainita enää kuivatusta (kohta 4). Tämä muutos on erittäin merkittävä ja voi pahimmillaan viedä kaiken turvemailla tuotetun peltobiomassan kestämättömäksi. Tälle menettelylle ei komission esityksessä tuoda mitään erityisiä perusteita. MTK:n näkemyksen mukaan jatkotyössä on vaikutettava, että komission esitystä muutetaan vallinneen lainsäädännön mukaiseksi, jolloin kunnostusojitetuilta turvemailta tuleva biomassa katsottiin kestäväksi. MTK muistuttaa, että Suomen peltopinta-alasta yli 10% on turvemaita ja näillä tuotetulla raaka-aineella voi olla merkitystä uusiutuvan energian edistämisessä Suomessa. Alueellisesti merkitys on huomattavasti suurempi. Suomessa on kuntia, joissa lähes koko peltopinta-ala on turvemaata.

Maa-ja metsätaloustuottajain Keskusliitto

Lausunto
Dnro 16/2017

MTK ry

23.2.2017

Komission esityksessä lähdetään siitä, että biomassan tuotantoa koskevia kestävyyskriteerejä ei sovelleta, kun käytetään jätteitä tai tähteitä. Rajoite ei kuitenkaan koske mm. maa- ja metsätalouden jätteitä ja tähteitä. Näin ollen komissio asettaa esimerkiksi fossiiliset jäteöljyt kilpailuasetelmassa parempaan asemaan kuin puhtaat maa- ja metsätalouden jätteet ja tähteet.

Komission esityksessä biopolttoaineille ja bionesteille sekä biomassapolttoaineilla tuotetulle sähkölle, lämmölle ja jäähdytykselle on määritelty elinkaaren aikainen kasvihuonekaasupäästövähennystä koskeva kriteeri verrattuna fossiiliseen vertailuarvoon. Biopolttoaineille ja -nesteille kasvihuonekaasuvähennys on -50 %, -60 % tai - 70 % laitoksen käyttöönottoajankohdasta riippuen ja biomassapolttoaineille -80 % tai -85 % sähkön ja lämmöntuotannossa käyttöönottoajasta riippuen. Koska esitys ei sisällä yksiselitteistä kasvihuonekaasuvähennys tavoitetta, kun biokaasua tuotetaan liikennekäyttöön, katsoo MTK että näiltä osin jäsenvaltioilla on käytettävissään harkintavaltaa. MTK:n näkemyksen mukaan liikennebiokaasulle ei missään tapauksessa voida asettaa tiukempia kasvihuonekaasuvähennysvaatimuksia kuin muille biopolttoaineille tai nesteille verrattuna fossiiliseen vertailuarvoon. Avoimeksi jää, onko komissio tarkoittanut, ettei liikennebiokaasulle sovelleta lainkaan kasvihuonekaasuvähennystavoitetta.

Komission esityksen mukaan kestävyyskriteerejä sovelletaan, kun kiinteitä biomassapolttoaineita käytetään polttoaineteholtaan 20 MW tai sitä suuremmissa laitoksissa ja kaasumaisia biomassapolttoaineita sähköteholtaan 0,5 MW tai sitä suuremmissa laitoksissa. MTK:n näkemyksen mukaan komission esittämä laitoskokoluokan rajaaminen 20MW polttoainetehoon on tarkoituksenmukainen ja noudattaa samalla päästökaupan laitoskokoluokkarajaa. Samoin MTK:n näkemyksen mukaan komission esitys, että kestävyyskriteerejä sovelletaan vain sähköä kaasumaisilla ja biomassapolttoaineilla tuottaviin laitoksiin on tarkoituksenmukainen, joskin pienintä soveltamisalaan kuuluvaa laitoskokoa voisi tarkastella suuremmaksi. Lämmöntuotanto on aina lähienergiaa, jolloin esityksessä pelätyt tuonnin haitalliset ulkoisvaikutukset eivät ole todennäköisiä. Kuten biokaasulla tuotetun lämmön osalta myös kestävyyskriteerien soveltaminen liikennebiokaasun tuotantoon on jätetty kansallisen harkintavallan varaan, jolloin raskaiden kestävyyskriteerien soveltaminen tähän vähäiseen tuotantoon ei olisi lainkaan tarkoituksenmukaista. Em. rajauksilla voidaan merkittävästi vähentää toimijoiden ja hallinnon taakkaa ja aiheutuvia kustannuksia. Takautuvan lainsäädännön välttämiseksi kasvihuonekaasupäästövähennyskriteeriä sovelletaan ainoastaan uusissa 1.1.2021 jälkeen toimintansa aloittavissa laitoksissa. MTK:n näkemyksen mukaan tämä on perusteltua.

Edellä mainittujen tarkennuksien lisäksi MTK yhtyy kaikkiin kohtiin valtioneuvoston kannassa koskien biomassan kestävyyttä, hallinnollisen taakan minimointia ja kansallista soveltamista.

Helsingissä 23.2.2017

Anssi Kainulainen
Energia-asiantuntija

Antti Sahi
Toiminnanjohtaja